DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 4 december 2008 *

I mål C-221/07,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Sozialgericht Stuttgart (Tyskland) genom beslut av den 26 april 2007, som inkom till domstolen den 2 maj 2007, i målet

Krystyna Zablocka-Weyhermüller

mot

Land Baden-Württemberg,

ytterligare deltagare i rättegången:

Bundesrepublik Deutschland,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Lenaerts samt domarna T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta (referent), E. Juhász och J. Malenovský,

generaladvokat: M. Poiares Maduro,
justitiesekreterare: R. Grass,

* Rättegångsspråk: tyska.

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Land Baden-Württemberg, genom H. Sprau, i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom J. Möller och M. Lumma, båda i egenskap av ombud,

— Polens regering, genom T. Nowakowski, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom V. Kreuschitz, i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 18.1 EG.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Krystyna Zablocka-Weyhermüller och Land Baden-Württemberg angående den senares beslut att inte bevilja Krystyna Zablocka-Weyhermüller vissa förmåner som hon anser sig ha rätt till i egenskap av efterlevande maka till offer för krig.

Den nationella lagstiftningen

3 Den nationella lagstiftningen utgörs av den tyska lagen av den 20 december 1950 om krigsofferpension (Bundesversorgungsgesetz), i dess lydelse av den 22 januari 1982 (BGBl. 1982 I, s. 21), senast ändrad genom lag av den 19 juni 2006 (BGBl. 2006 I, s. 1305, nedan kallad BVG), och utlandspensionsförordningen (Auslandsversorgungsverordnung) av den 30 juni 1990 (BGBI. 1990 I, s. 1321) (nedan kallad AuslVersV), om tillämpning av nämnda lag.

4 Enligt 9 § punkt 5 BVG har efterlevande till offer för krig i huvudsak rätt till efterlevandepension enligt 38–52 §§ BVG. Vid sidan om grundpensionen, som för övrigt inte är indexreglerad, finns det under vissa ytterligare förutsättningar en rätt till ersättning för inkomstförluster som offer för krig har haft på grund av invaliditet (beräknade i förhållande till den teoretiska inkomst som vederbörande skulle ha haft om han inte hade blivit invalid) (40a § BVG), liksom i förekommande fall en rätt till ersättning för vård (40b § BVG) och/eller en rätt till tilläggspension (41 § BVG). Om den efterlevande maken dessutom är äldre än 45 år, kan denne göra anspråk på en full tilläggspension i enlighet med 41 § punkterna 1 b och 2 BVG, med förbehåll för avdrag för personlig inkomst.

5 Till dessa förmåner tillkommer, i enlighet med 9 § punkt 1 och 10 § punkt 4 första meningen c BVG, i princip även en rätt till läkarvård och de rättigheter som föreskrivs

i 9 § punkt 2 och 25–27j BVG inom ramen för de socialförsäkringsförmåner som tillkommer offer för krig. Dessa förmåner är emellertid behovsprövade.

6 Undantagsbestämmelserna i 64 a–f § BVG tillämpas på de sökande som är bosatta eller stadigvarande vistas utanför Tyskland.

7 I 64 e § BVG föreskrivs följande:

”1. Krigsoffer som är bosatta eller stadigvarande vistas i ett av de länder som fastställs genom förordning enligt punkt 5, erhåller en delförmån enligt punkterna 2–4. I övrigt är andra förmåner uteslutna.

2. Delförmånen omfattar grundpensionen, inklusive den ersättning som föreskrivs i 44 § punkt 1, det tillägg som beviljas krigsinvalider, det tillägg som beviljas personer som behöver daglig hemhjälp, en rätt till pension för släktingar i rakt uppstigande led och ersättning för begravningskostnader med en tredjedel av beloppet enligt 31, 35, 36, 40, 46, 51 och 53 §§, samt ersättning vid dödsfall enligt 37 §. Grundpensionen är för invalider höjd med en tredjedel av det belopp som anges i 31 § punkt 1 första meningen, och utgör grundpensionen för en invalid vars grad av arbetsförmåga blivit fastställd till att vara nedsatt med 40 procent. Vad gäller pensioner, beaktas utländska inkomster endast i de situationer som uppräknas i 48 §. Med avseende på ekonomisk hjälp som beviljas änkor och föräldralösa barn hålls ett basbelopp motsvarande änkepensionen eller pensionen till föräldralösa barn inne, vilket uppgår till en tredjedel av det referensbelopp som anges i 33 § punkt 1 a. Vid beräkningen av ersättning för begravningskostnader, utgörs basbeloppet av det högsta belopp som anges i 36 § punkt 1 andra meningen och 53 § andra meningen.

3. Delförmånen omfattar även medicinska tjänster i den mening som avses i 64a § punkt 1. Ekonomisk hjälp som uppräknas i 11 § punkt 3 utgår inte, även om det federala ministeriet för arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor kan bevilja undantag. De medicinska tjänster som fastställs i 64a § punkt 2 kan tillhandahållas under en tillfällig vistelse utanför de stater som omfattas av den förordning som avses i [punkt] 5, då omedelbar behandling ordineras av en läkare. Begäran om förmåner med stöd av första–tredje mening[arna] är uteslutet då en rätt till likvärdiga förmåner kan åberopas hos allmänna eller privata försäkringsbolag eller hos liknande institut.

4. Den hjälp till offer för krig som avses i 64b § punkt 1 kan tillhandahållas efter tillstånd av det federala ministeriet för arbetsfrågor och sociala frågor. 27b § punkt 3 första meningen är inte tillämplig.

5. Förbundsregeringen är behörig att genom förordning och enligt överenskommelse med Bundesrat (förbundsrådet) fastställa de stater i vilka, på grund av särskilda omständigheter och i synnerhet de i genomsnitt lägre motsvarande sociala förmåner som utgår i dessa stater i förhållande till i Förbundsrepubliken Tyskland, liksom på grund av situationen och utvecklingen efter andra världskriget, en delförmån ska utgå med stöd av punkt 1. Det är genom en sådan förordning möjligt att

a) fastställa den delförmån som enligt punkt 2 första meningen ska utgå med en tredjedel, till en annan nivå för vissa förmåner och närmare fastställa metoderna för beräkningen av förmåner,

b) vid en väsentlig ändring av den situation som beaktas vid beviljandet av delförmånen (första meningen), ändra nivån på denna förmån enligt punkt 2 första och andra mening[arna].

6. I särskilda fall och efter godkännande av det federala ministeriet för arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor kan tillämpningsområdet för den delförmån som fastställs enligt punkt 2 första och andra mening[arna] samt enligt punkt 5 andra meningen utvidgas.

7. Det är med avseende på en tillfällig vistelse under minst en vecka utanför de stater som har fastställts genom förordning enligt punkt 5 möjligt att, efter godkännande av det federala ministeriet för arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor, bevilja de pensioner som uppräknas i punkt 2 första meningen, i den mån dessa överstiger de belopp som anges i punkt 2 första och andra mening[arna], samt en tredjedel av tilläggspensionen. Punkt 2 tredje meningen är tillämplig. Sjukhusvistelser, i den mening som avses i denna lag, liksom … åtgärder för återställande och vila (Erholungsmaßnahmen) enligt 27b § beaktas upp till en tredjedel."

8 I 1 § AuslVersV, som har antagits enligt 64e § BVG, föreskrivs följande under rubriken "Tillämpningsområde":

"Den delförmån som avses i 64e § BVG beviljas tyska medborgare och personer av tyskt ursprung som är bosatta eller stadigvarande vistas i Albanien, Bulgarien, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Ryssland, Slovakien, Slovenien, Republiken Tjeckien och i andra stater belägna [på] forna Jugoslaviens och före detta Sovjetunionens territorier."

9 I 2 § AuslVersV med titeln ”Delförmånens storlek” föreskrivs följande:

”1) Den lägre nivå som avses i 64e § punkt 2 första meningen [BVG] uppgår till 60 procent. Denna lägre nivå uppgår till 45 procent avseende ersättning för begravningskostnader.

2) Den lägre nivå som är tillämplig på den höjning som avses i 64e § punkt 2 andra meningen [BVG] uppgår till 40 procent av motsvarande grundpension enligt 31 § punkt 1 första meningen [BVG].

3) Moderlösa och faderlösa barn uppbär, med undantag från 64 e § punkt 2 första meningen BVG, tre fjärdedelar av grundpensionen.

4) Personer med funktionshinder uppbär en grundpension motsvarande det belopp som hittills utbetalats, i den mån som detta är mer förmånligt.”

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

10 Krystyna Zablocka-Weyhermüller, polsk medborgare och född år 1952, gifte sig den 7 september 2002 med Weyhermüller, som sedan flera år var erkänd krigsinvalid och hade rätt till en invaliditetspension. Weyhermüller avled den 12 januari 2004. Fram till detta datum bodde Weyhermüller i området Versorgungsamt Münster (den lokala byrån för krigsveteraner och offer för krig i Münster) i Tyskland och uppbar pension, flera tillägg och olika bidrag. De sista pensionsutbetalningarna uppgick till 1 419 euro per månad.

11 Den 20 april 2004 begärde Krystyna Zablocka-Weyhermüller, i egenskap av krigsänka, full efterlevandepension från Versorgungsamt Münster i enlighet med bestämmelserna i BVG. Hon åberopade i denna begäran sitt polska medborgarskap och angav att hon avsåg att inom en snar framtid flytta sitt hemvist till Polen.

12 Den ansvariga myndigheten för utlandspension godkände genom beslut av den 27 maj 2004 Krystyna Zablocka-Weyhermüllers begäran, genom att fastställa att makens död var en följd av hans krigsskada. Änkepensionen fastställdes som en delförmån enligt 40 § och 64e § BVG för tiden från och med den 1 februari 2004 till 224 euro per månad.

13 Krystyna Zablocka-Weyhermüller begärde höjning av den förmån som hon hade beviljats, med motiveringen att de förmåner som hennes make tidigare hade uppburit var betydligt högre. Den ansvariga myndigheten avslog denna begäran genom beslut av den 19 januari 2005, vilket utgör föremålet för tvisten vid den hänskjutande domstolen.

Den begäran om omprövning som sökanden vid den nationella domstolen hade lämnat in avslogs även. Denna motiverades framför allt med den omständigheten att makarnas tidigare gemensamma hemvist var belägen i Tyskland och den omständigheten att Republiken Polen numera var medlem i Europeiska unionen.

14 Under förfarandet vid den nationella domstolen godtog Land Baden-Württemberg den 20 mars 2007 att till Krystyna Zablocka-Weyhermüller bevilja en delförmån, ökad med det beloppet som motsvarade grundpensionen i fråga, med retroaktiv verkan från det datum då hon fick rätt att uppbära den nämnda förmånen i enlighet med 64e § punkt 6 BVG. Den på detta sätt fastställda månatliga pensionen uppgår till 372 euro.

15 Det är mot denna bakgrund som Sozialgericht Stuttgart beslutade att vilandeförklara målet och hänskjuta följande tolkningsfråga till domstolen:

”… Är det förenligt med överordnade gemenskapsrättsliga bestämmelser, särskilt avseende den fria rörligheten, att det i den tyska lagstiftningen om socialförsäkringsersättning föreskrivs begränsningar av de förmåner som avses i 64 e § [BVG] för förmånsberättigade personer som är bosatta eller stadigvarande vistas i Polen, som är ny medlemsstat [i EU]?”

Prövning av tolkningsfrågan

16 Den hänskjutande domstolen har ställt frågan för att få klarhet i huruvida artikel 18.1 EG ska tolkas så, att den utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning med stöd av vilken

medlemsstaten nekar utbetalning av vissa förmåner som har beviljats efterlevande makar till offer för krig av det enda skälet att dessa är bosatta i vissa bestämda medlemsstater.

Upptagande till sakprövning

17 Såväl Land Baden-Württemberg som Tysklands regering anser att begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till sakprövning.

18 Land Baden-Württemberg och Tysklands regering har, vad gäller den i enlighet med 64 e § punkt 1 första meningen BVG delvis minskade grundpensionen för änkor, påpekat att i målet vid den nationella domstolen förlorar tolkningsfrågan all relevans för lösningen av tvisten vid den nationella domstolen, eftersom den nämnda pensionen höjdes med retroaktiv verkan till 100 procent av förmånen. Enligt Tysklands regering pågår för övrigt en lagändring för att höja den aktuella nivån på delförmånen från 60 procent till 100 procent från och med den 1 januari 2008.

19 Tysklands regering har med avseende på andra förmåner som är behovsorienterade och vars utbetalning har upphört i enlighet med 64e § punkt 1 andra meningen BVG även anfört att det inte har fastställts huruvida tolkningsfrågan är relevant för lösningen av tvisten vid den hänskjutande domstolen. Sökanden i det målet gjorde under förhandlingarna vid den hänskjutande domstolen ett tilläggsyrkande om ändring avseende dessa förmåner, utan att emellertid åberopa något argument till stöd för sitt anspråk.

20 Domstolen erinrar i detta avseende om att det i ett förfarande enligt artikel 234 EG uteslutande ankommer på den nationella domstol vid vilken tvisten anhängiggjorts och som har ansvaret för det rättsliga avgörandet att, mot bakgrund av omständigheterna i målet, bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som

relevansen av de frågor som ställs till domstolen. Följaktligen är domstolen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som har ställts avser tolkningen av gemenskapsrätten (se, bland annat, dom av den 18 juli 2007 i mål C-119/05, Lucchini, REG 2007, s. I-6199, punkt 43, och dom av den 15 november 2007 i mål C-162/06, International Mail Spain, REG 2007, s. I-9911, punkt 23). En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas av EG-domstolen då det är uppenbart att den begärda tolkningen av gemenskapsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen eller då frågorna är hypotetiska eller EG-domstolen inte förfogar över de uppgifter om sakförhållandena eller de rättsliga förhållanden som är nödvändiga för att kunna besvara frågorna på ett ändamålsenligt sätt (se, bland annat, dom av den 13 mars 2001 i mål C-379/98, PreussenElektra, REG 2001, s. I-2099, punkt 39, av den 5 december 2006 i de förenade målen C-94/04 och C 202/04, Cipolla m.fl., REG 2006, s. I-11421, punkt 25, av den 7 juni 2007 i de förenade målen C-222/05–225/05, van der Weerd m.fl., REG 2007, s. I-4233, punkt 22, och dom av den 8 november 2007 i mål C-379/05, Amurta, REG 2007, s. I-9569, punkt 64).

21 Domstolen konstaterar, med avseende på målet vid den nationella domstolen, att det framgår av beslutet om hänskjutande att den nationella domstolen i förevarande fall har försett domstolen med en detaljerad redogörelse för de faktiska omständigheterna och de tillämpliga bestämmelserna i målet vid den nationella domstolen samt redogjort för varför den anser att ett svar på den ställda frågan är nödvändigt för tvistens lösning.

22 Den hänskjutande domstolen har dessutom anfört i sitt svar på domstolens begäran om klargörande att vid sidan om den höjda tilläggspensionen, som nämns i punkt 14 ovan om grundpensionen för änkor, är parterna vid den nationella domstolen fortfarande oense om rätten till de förmåner som föreskrivs i 40a, 40b och 41 §§ BVG.

23 Begäran om förhandsavgörande ska följaktligen tas upp till sakprövning.

Huruvida artikel 18.1 EG är tillämplig

24 Domstolen ska först avgöra huruvida en sådan situation som den i målet vid den nationella domstolen omfattas av gemenskapsrättens tillämpningsområde, särskilt artikel 18.1 EG.

25 Vad gäller, för det första, den personkrets som nämnda bestämmelse är tillämplig på är det tillräckligt att konstatera att, enligt artikel 17.1 EG, varje person som är medborgare i en medlemsstat ska ha ställning som unionsmedborgare. Enligt punkt 2 i samma artikel 17 EG är till denna ställning kopplade de rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i EG-fördraget, däribland dem som omnämns i artikel 18.1 EG (dom av den 26 oktober 2006 i mål C-192/05, Tas-Hagen och Tas, REG 2006, s. I-10451, punkt 18, och av den 22 maj 2008 i mål C-499/06, Nerkowska, REG 2008, s. I-3993, punkt 21).

26 Krystyna Zablocka-Weyhermüller har i egenskap av polsk medborgare ställning som unionsmedborgare enligt artikel 17.1 EG och kan således göra gällande de rättigheter som följer av en sådan ställning, till exempel rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier enligt artikel 18.1 EG (domen i det ovannämnda målet Nerkowska, punkt 22).

27 Vad gäller, för det andra, det materiella tillämpningsområdet för artikel 18.1 EG är det viktigt att erinra om att en sådan förmån som den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, som syftar till att ersätta efterlevande makar till offer för krig,

omfattas, på gemenskapsrättens nuvarande utvecklingsstadium, av medlemsstaternas behörighet (domarna i de ovannämnda målen Tas-Hagen och Tas, punkt 21, och Nerkowska, punkt 23).

28 Medlemsstaterna ska emellertid utöva sin behörighet med iakttagande av gemenskapsrätten, i synnerhet fördragets bestämmelser om varje unionsmedborgares rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (domarna i de ovannämnda målen Tas-Hagen och Tas, punkt 22, och Nerkowska, punkt 24).

29 Domstolen har i detta avseende tidigare slagit fast att till de situationer som omfattas av gemenskapsrättens materiella tillämpningsområde (*ratione materiae*) hör särskilt de som avser utövandet av de grundläggande friheter som garanteras genom fördraget och de som avser utövandet av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier i enlighet med artikel 18 EG (dom av den 15 mars 2005 i mål C-209/03, Bidar, REG 2005, s. I-2119, punkt 33, och av den 12 juli 2005 i mål C-403/03, Schempp, REG 2005, s. I-6421, punkterna 17 och 18, samt domen i det ovannämnda målet Nerkowska, punkt 26).

30 Domstolen konstaterar att en sådan situation som den som Krystyna Zablocka-Weyhermüller befinner sig i avser unionsmedborgarnas rätt att fritt röra sig och uppehålla sig i medlemsstaterna. Genom att bosätta sig i Polen har klaganden i målet vid den nationella domstolen nämligen utövat den rätt som varje unionsmedborgare har enligt artikel 18.1 EG att fritt röra sig och uppehålla sig i medlemsstaterna.

31 Det framgår dessutom tydligt av de handlingar som den nationella domstolen har översänt till domstolen att beslutet att, i enlighet med 64e § punkt 1 andra meningen och punkt 5 BVG samt 1 § AuslVersV, inte betala ut den tilläggspension som Krystyna Zablocka-Weyhermüller beviljats enbart grundade sig på att hon hade bosatt sig i Polen.

32 Av det föregående följer att en situation i vilken Krystyna Zablocka-Weyhermüllers utövande av en frihet som erkänns i gemenskapens rättsordning påverkar hennes rätt till förmåner som föreskrivs i en medlemsstats nationella lagstiftning omfattas av gemenskapsrättens tillämpningsområde, och särskilt artikel 18.1 EG.

33 Det ska följaktligen prövas huruvida artikel 18.1 EG ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken det, för utbetalning av vissa förmåner som har beviljats efterlevande makar till offer för krig, krävs att den berättigade är bosatt antingen i den medlemsstat som beviljar en sådan förmån eller i en annan medlemsstat som inte nämns i en förteckning som fastställts av regeringen i förstnämnda stat.

Kravet på att ett bosättningsvillkor ska vara uppfyllt

34 Vad gäller innebörden av artikel 18.1 EG har domstolen tidigare slagit fast att de möjligheter som följer av fördraget i fråga om fri rörlighet inte kan få full verkan om en medborgare i en medlemsstat kan avhållas från att utöva dem på grund av att det uppställs hinder för hans vistelse i värdmedlemsstaten i form av en lagstiftning i en

annan medlemsstat som medför nackdelar för honom på grund av att han har utnyttjat dessa möjligheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 april 2004 i mål C-224/02, Pusa, REG 2004, s. I-5763, punkt 19, samt domarna i de ovannämnda målen Tas-Hagen och Tas, punkt 30, och Nerkowska, punkt 31).

35 En nationell lagstiftning som missgynnar vissa gemenskapsmedborgare endast på grund av att de har utnyttjat rätten att fritt röra sig och uppehålla sig i en annan medlemsstat utgör en begränsning av de friheter som tillkommer varje unionsmedborgare enligt artikel 18.1 EG (dom av den 18 juli 2006 i mål C-406/04, De Cuyper, REG 2006, s. I-6947, punkt 39, samt domarna i de ovannämnda målen Tas-Hagen och Tas, punkt 31, och Nerkowska, punkt 32).

36 BVG och AuslVersV utgör en sådan begränsning. Genom att utbetalningen av vissa förmåner som införts till förmån för efterlevande makar till offer för krig villkoras av att de berättigade ska vara bosatta i landet, eller i en annan medlemsstat som inte nämns i en förteckning som fastställts av regeringen i den medlemsstat som beviljar dessa förmåner, kan lagstiftningen nämligen avhålla gemenskapsmedborgare som befinner sig i en sådan situation som klaganden i målet vid den nationella domstolen befinner sig i, från att utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig i en medlemsstat som nämns i ovannämnda förteckning.

37 Nationella bestämmelser som medför en sådan begränsning i gemenskapsmedborgarnas utövande av dessa friheter kan, med avseende på gemenskapsrätten, vara motiverade endast om de grundar sig på objektiva skäl av allmänintresse som är oberoende av de berörda personernas nationalitet och står i proportion till det legitima syfte som eftersträvas med de nationella bestämmelserna (se, för ett liknande resonemang, domarna i de ovannämnda målen De Cuyper, punkt 40, Tas-Hagen och Tas, punkt 33, och Nerkowska, punkt 34).

38 Det framgår av de yttranden som ingetts till domstolen av såväl Land Baden-Württemberg som Tysklands regering att den begränsning som föreskrivs i BVG syftar till att förmånstagare som är bosatta utanför Tyskland tillhandahålls lämpliga förmåner, med beaktande av de nuvarande skillnaderna mellan levnadskostnader, inkomst och den genomsnittliga socialförsäkringsersättning som betalas ut i denna medlemsstat jämfört med i den medlemsstat där förmånstagaren är bosatt. Enligt de nämnda yttrandena motiveras begränsningen i BVG även av nödvändigheten av att möjliggöra en tillräcklig kontroll av förmånstagarnas arbetssituation och sociala ställning, bland annat av deras inkomster.

39 Såväl viljan att tillhandahålla en förmån, med beaktande av de nämnda skillnaderna mellan de två berörda medlemsstaterna, som nödvändigheten av att möjliggöra en tillräcklig kontroll av förmånstagarnas arbetssituation och sociala ställning utgör objektiva skäl av allmänintresse, som skulle kunna motivera att villkoren eller förfarandet för utbetalning av sådana förmåner som är i fråga i målet vid den nationella domstolen påverkade rätten till fri rörlighet.

40 Om den begränsning som har konstaterats i punkt 36 i förevarande dom kan motiveras av sådana objektiva skäl av allmänintresse som har angetts i föregående punkt, krävs det dessutom att begränsningen inte är oproportionerlig i förhållande till det syfte som eftersträvas. Det följer av domstolens rättspraxis att en åtgärd är proportionerlig om den är ägnad att säkerställa att det eftersträvade målet uppnås och inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål (domarna i de ovannämnda målen De Cuyper, punkt 42, samt Tas-Hagen och Tas, punkt 35).

41 Ett sådant bosättningsvillkor som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen anses emellertid inte vara proportionerligt i förhållande till de eftersträvade målen.

42 Domstolen påpekar att 1 § AuslVersV uttryckligen begränsar tillämpningen av 64e § BVG till att avse förmånstagare som är bosatta eller stadigvarande vistas på territoriet i antingen en av de tio medlemsstater som nämns i den först nämnda bestämmelsen eller i Albanien, forna Jugoslavien eller före detta Sovjetunionen.

43 Det finns emellertid stater som inte nämns i 1 § AuslVersV, i vilka levnadskostnaden är lägre än i vissa av de medlemsstater som avses i denna bestämmelse. Det föreligger för övrigt märkbara skillnader mellan de stater som nämns i bestämmelsen.

44 Nödvändigheten av att möjliggöra en tillräcklig kontroll av förmånstagarnas arbetssituation och sociala ställning ska tillämpas på samma sätt i alla medlemsstater, oberoende av om de nämns i 1 § AuslVersV eller inte.

45 En sådan lagstiftning som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen motsvarar följaktligen inte de eftersträvade mål som såväl Land Baden-Württemberg som Tysklands regering har åberopat och som återges ovan i punkt 38.

46 I den mån en sådan lagstiftning endast innebär att utbetalningen av de förmåner som anges i denna upphör, kan det inte med framgång hävdas att det är korrekt att anta

sådana bestämmelser med beaktande av de nuvarande skillnaderna mellan Förbundsrepubliken Tyskland och förmånstagarens hemviststat vad gäller levnadskostnader, inkomst och genomsnittlig socialförsäkringsersättning.

47 Det kan med avseende på förmåner som beviljas på grundval av inkomst visa sig vara nödvändigt att utföra en kontroll av förmånstagarnas arbetssituation och sociala ställning. Upphörandet av utbetalningen av dessa förmåner utgör inte desto mindre en åtgärd som går utöver vad som är nödvändigt för att utföra en sådan kontroll.

48 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska den fråga som har ställts besvaras enligt följande. Artikel 18.1 EG ska tolkas så, att den utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning med stöd av vilken medlemsstaten nekar sina medborgare utbetalning av vissa förmåner som har beviljats efterlevande makar till offer för krig av det enda skälet att dessa är bosatta i vissa bestämda medlemsstater.

Rättegångskostnader

49 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Artikel 18.1 EG ska tolkas så, att den utgör hinder för att tillämpa en medlemsstats lagstiftning med stöd av vilken medlemsstaten nekar sina medborgare utbetalning av en förmån som har beviljats efterlevande makar till offer för krig av det enda skälet att dessa är bosatta i vissa bestämda medlemsstater.

Underskrifter